

D E C I Z I E

21 august 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completul, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Valentina Clevadi
Ion Corolevski
Iuliana Oprea
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Sîrmeatnicov și Liliana Coadă împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Societatea cu Răspundere Limitată „MoldAgroCon” cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cererii lui Valeriu Sîrmeatnicov și Liliana Coadă cu privire la accelerarea urmăririi penale și încasarea prejudiciului moral,

împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 14 noiembrie 2012, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă

La 20 septembrie 2012 Sîrmeatnicov Valerii și Coadă Liliana au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor, intervenient accesoriu SRL „MoldAgroCon” cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cererii lui Sîrmeatnicov Valerii și Coadă Liliana privind accelerarea examinării cauzei penale nr.2008120203 examinate în cadrul Judecătoriei mun. Bălți, și încasarea prejudiciului moral în mărime de 10 000 lei.

În motivarea acțiunii reclamanții au menționat că la 28 iunie 2012 au înregistrat la Judecătoria Bălți o cerere privind accelerarea urmăririi penale a cauzei penale nr.2008120203.

Invocă că examinarea cererii respective se tergiversează nemotivat, contrar prevederilor art.313 alin.(4) CPP, potrivit căreia cererea urmează a fi examinată în termen de 10 zile.

Întru susținerea poziției sale invocă jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, potrivit căreia Înalta Curte pe cazuri similare acordă cu titlu de despăgubire morală reclamanților sume variind de la 500 Euro până la 2900 Euro.

Solicită constatarea încălcării termenului rezonabil de examinare a cererii sale de urgentare a examinării cauzei penale și încasarea în mod solidar din contul pârâților în beneficiul lor a prejudiciului moral în mărime de 10 000 lei.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 14 noiembrie 2012, acțiunea a fost admisă parțial, a fost constatat faptul încălcării dreptului lui Sîrmeatnicov Valerii și Coadă Liliana la judecarea în termen rezonabil a cererii cu privire la accelerarea urmăririi penale examinate în cadrul Judecătoriei mun. Bălți, în rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 25 martie 2013, Ministerul Finanțelor al RM a declarat recurs împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului invocă dezacordul cu hotărârea primei instanțe, considerând-o neîntemeiată.

Susține că instanța a constatat în mod eronat încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cererii privind accelerarea urmăririi penale, neținând cont de circumstanțele elucidate în cadrul dezbaterilor judiciare.

În susținerea poziției sale invocă jurisprudenței Curții Supreme de Justiție, potrivit căreia criteriile de apreciere a termenului rezonabil de judecare a cauzei sunt: complexitatea cazului, comportamentul părților la proces, comportamentul organelor extrajudiciare și al instanțelor de judecată, care urmează să participe la soluționarea cauzei.

La fel invocă și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, conform căreia rezonabilitatea duratei de examinare a cauzei trebuie evaluată ținând cont de: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanței și exercitarea căilor de atac.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că copia hotărârii primei instanțe a fost expediată în adresa recurentului la 26 ianuarie 2013, fapt confirmat prin copia scrisorii de însoțire (f. d. 88).

Instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 25 martie 2013 în termen.

În conformitate cu prevederile art. 444 CPC (în vigoare 30 noiembrie 2012), recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând argumentele recursului, studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care necesită a fi respins cu menținerea hotărârii primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Pe parcursul examinării materialelor cauzei a fost stabilit cu certitudine că, Sîrmeatnicov Valeriu și Coadă Liliana, făcând uz de noul remediu intern, prin prezenta acțiune, cer constatarea încălcării termenului rezonabil de examinare a cererii de urgentare și încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în

beneficiul lor a prejudiciului moral în sumă de 10000 lei, cauzat prin încălcarea gravă a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cererii cu privire la accelerarea urmăririi penale examinate în cadrul Judecătoriei Bălți din 26 iunie 2012.

La judecarea pricinii în cauză, prima instanță, cu o motivare amplu argumentată, justificat a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii.

În susținerea opiniei date, instanța de recurs reține prevederile art. 2 alin.(1) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, care indică că, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Conform art. 4 alin. (2) și (3) a aceleiași Legi, instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Finanțelor al RM un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris și va conține: numele și prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorității implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești; date despre acțiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora; date despre acțiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.

Astfel, din materialele dosarului și, anume, din raportul Judecătoriei mun. Bălți nr. 24588 din 30 octombrie 2012 privind examinarea cererii lui Sîrmeatnicov Valeriu, Coadă Liliana privind accelerarea urmăririi penale s-a constatat că cererea de urgentare a fost înregistrată la Judecătoria Bălți la 28 iunie 2012, fiindu-i atribuit numărul de înregistrare 10113.

La ședințele de judecată fixate pentru examinarea cererii date, Sîrmeatnicov Valeriu și Coadă Liliana nu s-au prezentat, motiv pentru care la ședința de judecată din 11 septembrie 2012, examinarea cererii a fost realizată în absența părților.

Conform concluziilor din raportul Judecătoriei mun. Bălți, instanța susține că nu au fost constatate careva motive de tergiversare a examinării cererii de accelerare a urmăririi penale.

Prin urmare, se atestă drept justă concluzia primei instanțe cu referire la faptul că la examinarea cererii depuse de către Sîrmeatnicov Valeriu și Coadă Liliana a fost încălcat dreptul ultimului la judecarea în termen rezonabil a cererii de urgentare, or potrivit art.20 alin. (5) și (6) CPP, în situația în care, la efectuarea urmăririi penale sau la judecarea unei cauze concrete, există pericolul încălcării termenului rezonabil, participanții la proces pot adresa judecătorului de instrucție sau, după caz, instanței care judecă în fond cauza o cerere privind accelerarea urmăririi penale sau a procedurii de judecare a cauzei. Examinarea cererii se face în absența părților, în termen de 5 zile lucrătoare, de către judecătorul de instrucție sau, după caz, de către un alt judecător sau

de un alt complet de judecată decât cel care examinează cauza. (6) Judecătorul de instrucție sau instanța decide asupra cererii din alin.(5) printr-o încheiere motivată, prin care fie că obligă organul de urmărire penală sau, după caz, instanța care judecă în fond cauza să întreprindă un act procesual, stabilind, după caz, un anumit termen pentru accelerarea procedurii, fie că respinge cererea. Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Totodată, instanța de recurs atenționează că cererea înregistrată la Judecătoria mun. Bălți a fost intitulată drept cerere de urgentare, însă în sine mai conține și dezacordul cu acțiunile organului de urmărire penală, Sîrmeatnicov Valeriu și Coadă Liliana la depunerea cererii respective făcând referire la prevederile art.299, 299¹, 20 alin.(5), (6), 41 pct.6¹), 300 alin.(3¹), 313 alin.(2) pct.3) CPP. Prin urmare, cererea examinată în cadrul Judecătoriei mun. Bălți în sine a fost complexă, fiind examinate mai multe pretenții.

Cu referire la constatările elucidate, prezintă relevanță prevederile art. 313 alin. (4) CPP, potrivit căruia plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plângerea. Neprezentarea persoanei care a depus plângerea nu împiedică examinarea plângerii. Procurorul este obligat să prezinte în instanța materialele respective. În cadrul examinării plângerii, procurorul și persoana care a depus plângerea dau explicații.

Conform art. 6 par.(1) al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, ratificată prin hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî, fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Sub acest aspect, prin aplicarea regulilor de interpretare a normelor enunțate, este evident că, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, consideră că, instanța de fond examinând pricina sub toate aspectele, a aplicat corect normele materiale și procedurale, a stabilit și elucidat toate circumstanțele importante ale cauzei, și a apreciat corect probele administrate în strictă conformitate cu prevederile art. 130 CPC.

Or, în conformitate cu art. 1 alin.(1) al Legii nr.87 din 21 aprilie 11 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, scopul prezentei Legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, iar al.(2) stabilește că aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se face prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Conform prevederilor art. 2 alin. (1) al Legii, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Republica Moldova, aderând la CEDO și reglementând în legislația națională că sarcina procedurii civile constă în judecarea justă și în termen rezonabil a pricinii, și-a asumat obligația pozitivă de a asigura respectarea acestui drept al părților în proces.

Astfel, prin adoptarea normelor naționale și aderarea la CEDO statul și-a asumat obligația de a organiza un sistem judiciar în așa fel încât acesta să răspundă tuturor exigențelor acestor norme, inclusiv aceleia de a soluționa orice litigiu într-un termen rezonabil, dincolo de dificultățile generate de diverși factori care pot întârzia procedurile judiciare.

Prin jurisprudența CEDO au fost instituite anumite criterii de apreciere a noțiunii de termen rezonabil (a se vedea cauzele: *Josan*, § 18, *Mazepa*, § 42, *Holomiov*, § 137) și anume: Complexitatea cauzei, se apreciază de asemenea după caz și individual (se va ține cont de natura obiectului litigiului, precum și faptul dacă acțiunea a cuprins doar un singur obiect sau a fost conexate mai multe obiecte și/sau cereri, inclusiv ale unor persoane terțe).

Comportamentul părților care include aprecierea comportamentului reclamantului. Se va aprecia *bona/mala fides* a tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate; etc.

La fel, trebuie luat în considerație și comportamentul autorităților (a instanțelor de judecată sau a organelor abilitate implicate în proces).

Miza (interesul) pentru reclamant relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen rezonabil.

Lipsa unei soluții judiciare asupra fondului pretențiilor nu împiedică reclamantul să pretindă încălcarea dreptului la examinarea într-un termen rezonabil (cauza *Boboc v/s Moldova*, § 25-27).

La caz, se constată că, prima instanță a ținut cont de aceste recomandări, analizând minuțios raportul prezentat cu privire la examinarea cererii de urgentare.

În contextul dat, aspectul ce ține de conduita instanței de judecată și a autorităților relevante, instanța de recurs conchide că prima instanță justificat a stabilit faptul încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei invocate de Sîrmeatnicov Valeriu și Coadă Liliana. Or, cum a fost menționat, cererea de urgentare, potrivit art. 20 CPP se examinează în termen de 5 zile, iar plângerile înaintate în baza art. 313 alin. (4) CPP, se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, pe când la caz a fost constatat cu certitudine că demersul înaintat de către Sîrmeatnicov Valeriu și Coadă Liliana înaintat la 28 iunie 2012 a fost examinată la 11 septembrie 2012, în afara termenului de 5 zile sau 10 zile stabilit de legiuitor, fapt ce-i acordă dreptul intimaților de a-și valorifica dreptul lor la acțiune în temeiul legii nr. 87.

Nu pot fi luate în considerație alegațiile indicate în raportul Judecătoriei mun. Bălți asupra faptului amânării ședințelor din motivul neprezentării lui Sîrmeatnicov Valeriu și Coadă Liliana, or, potrivit art. 20 alin.(5) CPP, examinarea cererii se face în absența părților, iar conform art.313 alin.(4) CPP, neprezentarea persoanei care a depus plângerea nu împiedică examinarea plângerii.

Totodată, instanța de recurs consideră că simpla constatare a încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil, la caz, reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă capabilă pentru a compensa prejudiciul moral cauzat lui Sîrmeatnicov Valeriu și Coadă Liliana.

Or, așa cum a constatat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă, că constatarea unei violări constituie în sine o satisfacție echitabilă suficientă pentru orice prejudiciu moral eventual suferit de reclamant (cauza Amihalachioaie v. Moldova).

Sub acest aspect, toate criticele formulate în recurs sunt nejustificate, mai mult că în esența lor, sunt similare celor invocate în cadrul dezbaterilor judiciare, asupra căror instanța s-a expus în mod explicit, dându-le o apreciere corespunzătoare având în susținere atât normele de drept material, cât și procedural.

Față de cele ce preced și având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova.

Se menține hotărârea Curții de Apel Chișinău din 14 noiembrie 2012 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Sîrmeatnicov și Liliana Coadă împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Societatea cu Răspundere Limitată „MoldAgroCon” cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cererii lui Valeriu Sîrmeatnicov și Liliana Coadă cu privire la accelerarea urmăririi penale și încasarea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Valentina Clevadi

Ion Corolevski

Iuliana Oprea

Tamara Chișca-Doneva